

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ

આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૧૭૬૫૫/૨૦૧૭

સાથે

આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૬૬૨૪/૨૦૧૦

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી મૌલિક જે. શેલત

=====

રિપોર્ટિંગ માટે મંજૂર?	હા	ના

=====

ફઝલુરહેમાન હેદરબક્સ શેખ

વિરુદ્ધ

હાજર:

વકીલ શ્રી વૈભવ એ. વ્યાસ (૨૮૯૬) અરજદાર(ઓ) નં. ૧ માટે

વકીલ શ્રી સિદ્ધાર્થ રામી, એપીપી સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ માટે

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી મૌલિક જે. શેલત

સંયુક્ત સીએવી ચુકાદો

૧. રિટ અરજીઓની આ બંને બેચ એકબીજા સાથે જોડાયેલી છે કારણ કે અરજદારે વર્ષ ૨૦૦૦-૨૦૦૧ માં તેમના દ્વારા કથિત રીતે કરવામાં આવેલા ગેરવર્તણૂક ના સંબંધમાં તેમના સરપેન્શનને પડકાર્યો છે અને તે જ ગેરવર્તણૂક માટે તેમને આપવામાં આવેલ સજાના હુકમને પણ પડકાર્યો છે. આમ, આ બંને મેટર્સ આ સંયુક્ત ચુકાદા દ્વારા સાથે સાંભળવામાં આવી હતી અને તેનો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો.

૧.૧ અરજદાર તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી વૈભવ વ્યાસ અને સામાવાળા રાજ્ય તરફે હાજર રહેલા વિદ્વાન એપીપી શ્રી સિદ્ધાર્થ રામીને વિગતવાર સાંભળ્યા.

૨. હાલની રિટ અરજી, જે સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૭૬૫૫/૨૦૧૭

છે, તે ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવી છે, જેમાં નીચેની રાહતો માંગવામાં આવી છે:

"(A) તારીખ ૨/૬/૨૦૧૭ ના વાદગ્રસ્ત સજ્જના હુકમ, જે આ અરજીનું એનેક્ષર-એ છે, તેને રદ કરવા અને બાજુ પર મૂકવા, અને

(B) આ અરજીના પ્રવેશ અને અંતિમ નિકાલ સુધી, માનનીય કોર્ટ તારીખ ૨/૬/૨૦૧૭ ના વાદગ્રસ્ત હુકમ, જે આ અરજીનું એનેક્ષર-એ છે, તેના અમલીકરણ અને એક્ઝેક્યુશન પર સ્ટે આપવા મહેરબાની કરશો, અને

(C) આ અરજીનો ખર્ચ અપાવવો, અને"

૨.૧ હાલની રિટ અરજી, જે સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૬૬૨૪/૨૦૧૦ છે, તે ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવી છે, જેમાં નીચેની રાહતો માંગવામાં આવી છે:

"(A) તારીખ ૨૮/૦૫/૨૦૧૦ ના વાદગ્રસ્ત સસ્પેન્શન હુકમ, જે આ અરજીનું એનેક્ષર-એ છે, તેને રદ કરવા અને બાજુ પર મૂકવા, અને

(B) આ અરજીના પ્રવેશ અને અંતિમ નિકાલ સુધી, માનનીય કોર્ટ તારીખ ૨૮/૫/૨૦૧૦ ના વાદગ્રસ્ત સસ્પેન્શન હુકમ, જે આ અરજીનું એનેક્ષર-એ છે, તેના આગળના અમલીકરણ વિરુદ્ધ ફરજિયાત ઇન્જંક્શન (mandatory injunction) મંજૂર કરવા મહેરબાની કરશો, અને

(C) આ અરજીનો આદર્શ ખર્ચ અપાવવો, અને"

કેસની ટૂંકી હકીકતો:

૩. અરજદારનો કેસ છે કે અરજદારે શરૂઆતમાં ૧૦/૦૫/૧૯૮૨ ના રોજ, રોજગાર અને તાલીમ નિયામક, ગુજરાત રાજ્યના વહીવટી નિયંત્રણ હેઠળ ક્લાસ-૨ અધિકારી તરીકે સેવા જોડાઈ હતી. અરજદારની નિમણૂક આચાર્ય (ક્લાસ-૨) તરીકે હતી. સદર વંશવેલામાં આગામી ઉચ્ચ પોસ્ટ સહાયક નિયામક (તાલીમ) (ક્લાસ-૧) છે.

૩.૧ ગુજરાત જાહેર સેવા આયોગે વર્ષ ૧૯૮૫ માં સદર પોસ્ટ પર સીધી ભરતી માટે અરજીઓ આમંત્રિત કરતી જાહેરાત બહાર પાડી હતી. અરજદારે જાહેરાતના અનુસંધાનમાં અરજી કરી હતી અને પસંદગી પામ્યા હતા અને આ કોર્ટના હસ્તક્ષેપને કારણે, અરજદારની સદર પોસ્ટ પર નિમણૂક કરવામાં આવી હતી.

૩.૨ જ્યારે અરજદાર આઈ.ટી.આઈ., ગોંડલ ખાતે આચાર્ય (ક્લાસ-૧) તરીકે પોસ્ટ થયેલ હતા, ત્યારે તેમને ૨૮/૦૫/૨૦૧૦ ના રોજ સસ્પેન્ડ કરવામાં આવ્યા હતા, જે ૨૫/૦૬/૨૦૧૦ ના રોજ સુધારવામાં આવ્યો હતો, તે અરજદાર દ્વારા એક દાયકા પહેલાના વર્ષો ૧૯૯૯-૨૦૦૧ માં કથિત રીતે કરવામાં આવેલ ગેરવર્તણૂક ના સંબંધમાં હતો. અરજદારે સદર સસ્પેન્શન હુકમને

આ કોર્ટ સમક્ષ સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૬૬૨૪/૨૦૧૦ દ્વારા પડકાર્યો હતો, જે આ કોર્ટ દ્વારા સ્વીકારવામાં આવેલ છે.

૩.૩ અરજદારને સદર કથિત ગેરવર્તણૂક ના સંબંધમાં ૨૧/૦૬/૨૦૧૦ ના રોજ ચાર્જ-શીટ આપવામાં આવી હતી. ઉપરોક્ત ચાર્જ-શીટ પરથી જોઈ શકાય છે કે અરજદાર વિરુદ્ધ કુલ પાંચ આરોપો હતા, જેમાંથી માત્ર આરોપ નં. ૪ નાણાકીય અનિયમિતતાના સંબંધમાં હતો અને અન્ય આરોપો નજીવા સ્વરૂપના હતા. તપાસના નિષ્કર્ષ પર, તપાસ અધિકારીએ તેમના ૨૦/૦૩/૨૦૧૩ ના રિપોર્ટ દ્વારા, અરજદારને ચાર આરોપોમાંથી મુક્ત કર્યા હતા પરંતુ ઠેરવ્યું હતું કે આરોપ નં. ૫ અરજદાર વિરુદ્ધ આંશિક રીતે સાબિત થયો હતો. એ વિવાદમાં નથી કે અરજદાર ૩૦/૦૪/૨૦૧૧ ના રોજ નિવૃત્તિની વય પ્રાપ્ત કરવા પર સેવામાંથી નિવૃત્ત થયા હતા.

૩.૪ અહીં નોંધવું જરૂરી છે કે અરજદાર આચાર્ય તરીકે સેવા આપતા હતા તે સંસ્થામાં કામ કરતા સુપરવાઈઝર ઈન્સ્ટ્રક્ટર શ્રી એન.ડી. શર્મા પણ અરજદાર વિરુદ્ધ આરોપ નં. ૪ ના સંબંધમાં નાણાકીય અનિયમિતતાના આરોપને પાત્ર હતા. રેકૉર્ડ સૂચવે છે કે સદર શ્રી શર્માને તપાસ અધિકારી દ્વારા આવા આરોપમાંથી મુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા અને સામાવાળા દ્વારા તે સ્વીકારવામાં આવ્યું હતું.

૩.૫ શિસ્તબદ્ધ સત્તાધિકારીએ શરૂઆતમાં અરજદારને તપાસ રિપોર્ટની નકલ પૂરી પાડીને ૧૮/૦૯/૨૦૧૩ ના રોજ કારણદર્શક નોટિસ બહાર પાડીને સદર તપાસ રિપોર્ટ સ્વીકાર્યો હતો. અરજદારે તેમને વ્યક્તિગત સુનાવણી આપવા વિનંતી કરી હતી જે ૦૪/૧૨/૨૦૧૩ ના રોજ તેમના સંદેશાવ્યવહાર દ્વારા સામાવાળા દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવી હતી. અરજદારે ૦૬/૧૨/૨૦૧૩ ના રોજ તેમનો લેખિત જવાબ રજૂ કર્યો હતો જેમાં અન્ય બાબતોની સાથે દલીલ કરી હતી કે આરોપ નં. ૫ પણ આંશિક રીતે તેમની વિરુદ્ધ સાબિત થયો નથી કારણ કે તેમનું સર્વિસ-બુક સમયસર ન મોકલવામાં તેમની તરફથી કોઈ વિલંબ થયો ન હતો.

૩.૬ લગભગ એક વર્ષ પછી ૨૦/૦૧/૨૦૧૫ ના રોજ, સામાવાળાએ અરજદારને તેમનો બચાવ/વધારાનો જવાબ રજૂ કરવા જણાવ્યું હતું કારણ કે સામાવાળા રાજ્યના સક્ષમ સત્તાધિકારી તપાસ અધિકારીના તારણ સાથે સંમત ન હતા જ્યાં સુધી આરોપ નં. ૧ થી ૪ અને આરોપ નં. ૫ ના આંશિક સાબિત થવાનો સંબંધ હતો. અરજદારે ૨૮/૦૧/૨૦૧૫ ના તેમના પત્ર દ્વારા સામાવાળા પાસેથી અસંમતિના કારણો માંગ્યા હતા. ત્યારબાદ, સામાવાળાએ તેમના ૧૬/૦૨/૨૦૧૫ ના પત્ર દ્વારા અસંમતિ માટે કહેવાતા કારણો પૂરા પાડ્યા હતા. અહીં નોંધવું જરૂરી છે કે સદર સંદેશાવ્યવહારના માત્ર વાંચનથી

સંકેત મળશે કે સક્ષમ સત્તાધિકારીએ ઠેરવ્યું છે કે આરોપ નં. ૧ થી ૪ સાબિત થયા છે. આમ, તે અસંમતિ માટેના કારણો ધરાવતો પત્ર નથી પરંતુ આરોપ નં. ૧ થી ૪ ના સંબંધમાં આરોપીનો ગુનો સાબિત થયો હોવાનું માનવામાં આવે છે.

૩.૭ અરજદારે ૨૩/૦૨/૨૦૧૫ ના રોજ તેમનો વિગતવાર બચાવ/જવાબ રજૂ કર્યો હતો. અરજદારનો ઉપરોક્ત જવાબ રાજ્ય દ્વારા સ્વીકારવામાં આવ્યો ન હતો, પરંતુ શરૂઆતમાં તેણે પાંચ વર્ષ માટે દર મહિને રૂ. ૧,૫૦૦/- નો પેન્શન કટ કરવાની સજા લાદવાનો નિર્ણય લીધો હતો, પરંતુ ગુજરાત જાહેર સેવા આયોગ (જીપીએસસી) સાથે પરામર્શ કર્યા પછી, આયોગે તેના ૦૪/૧૦/૨૦૧૬ ના પત્ર દ્વારા અરજદાર પર લાદવામાં આવનાર ઉપરોક્ત સજા સાથે અસંમતિ દર્શાવી હતી અને ૧૦ વર્ષ માટે દર મહિને રૂ. ૧,૫૦૦/- ના પેન્શન કટનું સૂચન કર્યું હતું. આમ, ઉપરોક્ત સજા લાદતા પહેલા અરજદારને ૨૭/૧૦/૨૦૧૬ ના રોજ કારણદર્શક નોટિસ આપવામાં આવી હતી. તેનો જવાબ અરજદારે ૦૮/૧૧/૨૦૧૬ અને ૧૪/૦૩/૨૦૧૭ ના તેમના જવાબો દ્વારા આપ્યો હતો.

૩.૮ ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં લીધા પછી, રાજ્યે તેમના ૦૨/૦૬/૨૦૧૭ ના વાદગ્રસ્ત હુકમ દ્વારા, ધ ગુજરાત સિવિલ સર્વિસ (પેન્શન) રૂલ્સ, ૨૦૦૨ ના નિયમ ૨૪ મુજબ ૧૦ વર્ષ માટે દર મહિને રૂ. ૧,૫૦૦/- ના પેન્શન કટની

સજા લાદી હતી. ઉપરોક્ત વાદગ્રસ્ત હુકમને અરજદાર દ્વારા આ કોર્ટ સમક્ષ સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૧૭૬૫૫/૨૦૧૭ દાખલ કરીને પડકારવામાં આવ્યો છે.

અરજદારની દલીલો:

જ. અરજદાર તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી વ્યાસે ખૂબ જ મહેનતપૂર્વક દલીલો કરી છે અને નીચે મુજબની રજૂઆતો કરી છે:

જ.૧ અરજદારને ૧૯૯૯ અને ૨૦૦૧ ની વચ્ચેના વર્ષોમાં એક દાયકા પહેલાં તેમના દ્વારા તેમના ભાગે કથિત ગેરવર્તણૂકના સંબંધમાં ૨૧/૦૬/૨૦૧૦ ના રોજ ચાર્જશીટ આપવામાં આવી હતી. આ વિક્ટિમાઇઝેશનનો સ્પષ્ટ કેસ છે કારણ કે રેકૉર્ડ પર કોઈ પણ આરોપ સાબિત થયો ન હતો પરંતુ અરજદારને ઉચ્ચ પદ પર બઢતી મેળવવાથી વંચિત રાખવા માટે, તેમને ખાતાકીય કાર્યવાહી હેઠળ મૂકવામાં આવ્યા હતા, જેના દ્વારા સદર કથિત ગેરવર્તણૂકના સંબંધમાં સસ્પેન્શનનો આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.

જ.૨ રાજ્ય અરજદાર વિરુદ્ધ ખાતાકીય તપાસ શરૂ કરવામાં વિલંબને ન્યાયી ઠેરવવામાં નિષ્ફળ ગયું છે, તે પણ આરોપ નં. જ સિવાય નજીવા પ્રકારના આરોપો પર, જે તપાસ અધિકારીએ તેમના અહેવાલમાં નોંધ્યા મુજબ સાબિત પણ થયા ન હતા. આરોપોની બજવણી પછી તેની શરૂઆતથી સાત વર્ષથી વધુ

સમય સુધી તપાસ પૂર્ણ થઈ ન હતી અને અરજદાર ૩૦/૦૪/૨૦૧૧ ના રોજ સેવામાંથી નિવૃત્ત થયા હોવા છતાં, તારીખ ૦૨/૦૬/૨૦૧૭ ના વાદગ્રસ્ત આદેશ દ્વારા પેન્શન કાપનો સામનો કરવો પડ્યો છે.

૪.૩ રાજ્ય તપાસ અધિકારી દ્વારા સોંપવામાં આવેલા કારણો સાથે અસંમતિ દર્શાવીને તેમનો સ્ટેન્ડ બદલવા માટે ન્યાયી ઠેરવવાની સ્થિતિમાં નથી કે આરોપ નં. ૧ થી ૪ સાબિત થયા નથી અને આરોપ નં. ૫ આંશિક રીતે સાબિત થયો છે. પ્રથમ કિસ્સામાં, ૨૦૧૩ ના વર્ષમાં, રાજ્યએ અરજદારને આરોપ નં. ૫ અંગે તેમનો જવાબ રજૂ કરવા જણાવ્યું હતું જે તપાસ અધિકારી દ્વારા તેમના વિરુદ્ધ આંશિક રીતે સાબિત થયો હોવાનું માનવામાં આવ્યું હતું, જેના દ્વારા તપાસ અધિકારી દ્વારા બાકીના આરોપો સાબિત થયા નથી તેવું રાજ્ય દ્વારા સ્વીકારવામાં આવ્યું હતું. તેમ છતાં, રાજ્ય દ્વારા તેમની ૨૦/૦૧/૨૦૧૫ ની કારણદર્શક નોટિસ દ્વારા અરજદારને તમામ આરોપો સામે તેમનો જવાબ રજૂ કરવા જણાવ્યું હતું કારણ કે રાજ્યના સક્ષમ સત્તાધિકારીએ અરજદારને આરોપ નં. ૧ થી ૪ માંથી મુક્ત કરવાના તપાસ અધિકારીના કારણો સાથે અસંમતિ દર્શાવી હતી.

૪.૪ રાજ્યએ તપાસ અધિકારી સાથે અસંમતિ માટે કોઈ સ્વતંત્ર કારણ આપ્યું નથી, જે ૨૦/૦૧/૨૦૧૫ ની કારણદર્શક નોટિસ આપતી વખતે પૂર્વશરત છે.

રાજ્ય દ્વારા અસંમતિનું કારણ પૂરી પાડીને બહાર પાડવામાં આવેલ હોવાનું કહેવાય છે તે ૧૬/૦૨/૨૦૧૫ નો પત્ર સ્પષ્ટપણે સૂચવે છે કે રાજ્યના સક્ષમ સત્તાધિકારીએ પહેલેથી જ નિર્ણય લઈ લીધો છે કે આરોપ નં. ૧ થી ૪ સાબિત થયા છે. આમ, અરજદારને સદર કારણદર્શક નોટિસનો જવાબ આપવાની મંજૂરી આપવાથી કોઈ હેતુ સધાયો હોત નહીં કારણ કે સક્ષમ સત્તાધિકારીએ પહેલેથી જ તેમનું મન બનાવી લીધું હતું. રાજ્ય દ્વારા કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું સ્પષ્ટ ઉલ્લંઘન છે.

૪.૫ સજાનો વાદગ્રસ્ત આદેશ એ બિન-વાતચીત આદેશ છે, જેમાં શિસ્તભંગના સત્તાધિકારી દ્વારા અરજદારના જવાબ સાથે અસંમતિ દર્શાવતા કોઈ કારણો આપવામાં આવ્યા નથી. તે સ્થાપિત કાયદો છે કે વહીવટી સત્તાધિકારી દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશમાં કારણો દર્શાવવા આવશ્યક છે; અન્યથા, સદર આદેશ કાયદાની દૃષ્ટિએ અસમર્થનીય છે.

૪.૬ સજાનો વાદગ્રસ્ત આદેશ ધ રૂલ્સ, ૨૦૦૨ ના નિયમ ૨૪ સાથે સુસંગત રીતે પસાર કરવામાં આવ્યો નથી; પરંતુ તે અધિકારક્ષેત્ર વિના પસાર કરવામાં આવ્યો છે. સદર નિયમ મુજબ, જ્યાં સુધી પેન્શનરની સેવા દરમિયાન તેમની તરફથી ગંભીર ગેરવર્તણૂક અથવા બેદરકારી ન હોય જેના કારણે સરકારને નાણાકીય નુકસાન થયું હોય, ત્યાં સુધી પેન્શનર પર કોઈ પેન્શન કાપ લાદી

શકાય નહીં. સરકારને થયેલ કોઈપણ નાણાકીય નુકસાન દર્શાવવા માટે રેકૉર્ડ પર કંઈ નથી, પરંતુ ઇન્ડસ્ટ્રીયલ ટ્રેનિંગ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ, દાહોદ, જેમાં અરજદાર આચાર્ય હતા, તેના દ્વારા કૅપ્યુટી ડાયરેક્ટર, એમ્પ્લોયમેન્ટ એન્ડ ટ્રેનિંગ, ગાંધીનગરને ૧૯/૦૯/૨૦૧૬ ના રોજ આપવામાં આવેલ પત્રમાં જણાવ્યું છે કે, ૨૯/૦૩/૨૦૦૧ ના આકસ્મિક બિલ નં. ૪૨૦, ૪૨૫ અને ૪૨૬ ની તપાસ કરતા, ખરીદેલી વસ્તુઓ સંસ્થાને મળી હતી, અને તેથી રાજ્યને કોઈ નાણાકીય નુકસાન થયું નથી, આમ, કોઈ પણ વસૂલાતની કાર્યવાહી શરૂ કરવી જરૂરી નથી.

૪.૭ તપાસ અહેવાલ રજૂ કર્યા પછી, વિભાગીય નોંધો સ્પષ્ટપણે સૂચવે છે કે સંબંધિત વિભાગ તપાસ અધિકારીના અહેવાલ સાથે સહમત છે. અરજદાર વિરુદ્ધ કોઈ પણ આરોપ સાબિત થયા નથી અને તે, જેમ છે તેમ, નજીવા પ્રકારના છે. જ્યાં સુધી આરોપ નં. ૫ નો સંબંધ છે, અરજદાર દ્વારા તેમની સર્વિસ-બુક મોકલવામાં કોઈ વિલંબ થયો ન હતો કારણ કે તેઓ તે સમયે રજા પર હતા. સ્વીકાર્યા વગર એવું માની લઈએ કે અરજદારનો ૦૯/૦૮/૧૯૯૯ નો જવાબ તથ્યની રીતે ખોટો હોઈ શકે છે કારણ કે આઈ.ટી.આઈ., વિસનગર દ્વારા તેમની સર્વિસ-બુક આઈ.ટી.આઈ., દાહોદને ૧૧/૦૪/૧૯૯૯ ના રોજ મોકલવામાં આવી હતી, તો પણ, અરજદારના આવા વર્તન માટે, તેમને પેન્શન કાપના સ્વરૂપમાં સજા મળવી જોઈએ નહીં.

જ.૮ અરજદારને ખોટી રીતે આરોપ નં. ૪ નો દોષી ઠેરવવામાં આવ્યો હતો કારણ કે તે ૪ આરોપ માટે, એક શ્રી એન.ડી. શર્મા, સુપરવાઈઝર ઇન્સ્ટ્રક્ટરને તપાસ અધિકારી દ્વારા મુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા અને તે રાજ્ય દ્વારા સ્વીકારવામાં આવ્યું હતું. જ્યારે રાજ્યએ અરજદારના કેસમાં અલગ સ્ટેન્ડ લીધું હોય ત્યારે તે રાજ્ય દ્વારા ભેદભાવનો સ્પષ્ટ કેસ છે. આચાર્ય તરીકે અરજદારની ભૂમિકા સંસ્થા દ્વારા પ્રાપ્ત થયેલી વસ્તુઓની નિયમિત તપાસ કરવાની નથી. રજૂ કરનાર અધિકારી નિરીક્ષણ સત્તાધિકારી એટલે કે રિજનલ ડેપ્યુટી ડાયરેક્ટર, વડોદરાને તપાસવામાં નિષ્ફળ ગયા જેના કહેવાથી રાજ્યએ અરજદાર વિરુદ્ધ આરોપ નં. ૪ ઘડ્યો હતો. રજૂ કરનાર અધિકારી દ્વારા તપાસવામાં આવેલા સાક્ષીઓએ વિભાગના કેસને સમર્થન આપ્યું નથી. આ તમામ કારણોસર, અરજદારને આરોપ નં. ૪ માટે દોષી ઠેરવી શકાય નહીં. સજાનો વાદગ્રસ્ત આદેશ રદ અને બાજુ પર મૂકવો જોઈએ.

જ.૯ એકવાર આરોપો અરજદાર વિરુદ્ધ સાબિત ન થાય અને આમ, ધ રૂલ્સ, ૨૦૦૨ ના નિયમ ૨૪ મુજબ અરજદાર પર કોઈ પણ દંડ લાદી શકાય નહીં, તો પછી સસ્પેન્શનનો આદેશ કાયદામાં ટકી શકે નહીં અને તેને પણ રદ અને બાજુ પર મૂકવો જોઈએ.

જ.૧૦ તેમની દલીલને મજબૂત કરવા માટે, અરજદાર તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી વ્યાસે નીચે મુજબના ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો છે:

(૧) ઇ. સિંહ (એડવિન એનેટ સિંહ) અને અન્ય વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય, લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૯૩૪ ઓફ ૨૦૧૫ ના કેસમાં આ અદાલતની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા ૨૬/૦૬/૨૦૨૪ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલ ચુકાદો.

(૨) યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય વિરુદ્ધ પી. ગુનાસેકરન – ૨૦૧૫ (૨) એસ.સી.સી. ૬૧૦.

(૩) ક્રાંતિ એસોસિએટ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ અને અન્ય વિરુદ્ધ મસૂદ અહમદ ખાન અને અન્ય – ૨૦૧૦ (૯) એસ.સી.સી. ૪૯૬.

(૪) બોંગાઇગાંવ રિફાઇનરી એન્ડ પેટ્રોકેમિકલ્સ લિમિટેડ વિરુદ્ધ ગિરીશ ચંદ્ર શર્મા – (૨૦૦૭) ૭ એસ.સી.સી. ૨૦૬.

(૫) સ્ટેટ ઓફ આંધ્ર પ્રદેશ વિરુદ્ધ એન. રાધાકૃષ્ણન – ૧૯૯૮ (૪) એસ.સી.સી. ૧૫૪.

(૬) રસિકલાલ અંબાલાલ મકવાણા વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય, સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૧૪૩૪૧ ઓફ ૨૦૧૯ ના કેસમાં આ અદાલત દ્વારા ૧૦/૧૧/૨૦૨૫ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલ નિર્ણય.

જ.૧૧ ઉપરોક્ત રજૂઆતો કરીને, અરજદાર તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી વ્યાસે આ અદાલતને હાલની અરજી મંજૂર કરવા અરજ કરેલ છે.

સામાવાળાની દલીલો:

પ. તેની સામે, વિદ્વાન એજુપી શ્રી રામીએ અરજદાર તરફે વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલ રજૂઆતો તેમજ સદર અરજીમાં કરવામાં આવેલ અરજોનો નીચે મુજબની રજૂઆતો કરીને ભારપૂર્વક વિરોધ કર્યો છે:

પ.૧ તપાસ શરૂ કરવામાં અને પૂર્ણ કરવામાં વિલંબ અને વિલંબના આક્ષેપો અસમર્થનીય છે. તે સમયે, અરજદારે આવા મુદ્દાઓ ઉઠાવવા જોઈતા હતા. એકવાર અરજદાર તપાસમાં સામેલ થયા પછી, તેમણે તેની શરૂઆતમાં વિલંબના આધારે તપાસ પર પ્રશ્ન ઉઠાવવાનો તેમનો અધિકાર ગુમાવ્યો હતો.

પ.૨ અરજદાર તપાસ શરૂ કરવામાં કથિત વિલંબને કારણે તેમને થયેલ કોઈ પણ પૂર્વગ્રહ દર્શાવવામાં નિષ્ફળ ગયા છે.

પ.૩ અરજદારની સાથે, સ્ટોર કીપર અને આસિસ્ટન્ટ સ્ટોર કીપર પણ પ્રશ્નપત્રમાં આરોપ નં. ૪ માટે ચાર્જશીટ કરવામાં આવ્યા હતા અને બધા ગંભીર ગેરવર્તણૂકના દોષી ઠર્યા હતા, જેના દ્વારા તેમની પર સજા લાદવામાં આવી હતી.

પ.૪ અરજદારનો કેસ ગુજરાત પબ્લિક સર્વિસ કમિશનને મોકલવામાં આવ્યો હતો, જેમણે પેન્શન કાપનો સમયગાળો પાંચ વર્ષથી વધારીને દસ વર્ષ કરવાનો

ભલામણ કરી હતી અને કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું પાલન કર્યા પછી, સામાવાળા દ્વારા સજાનો વાદગ્રસ્ત આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.

પ.પ સામાવાળાએ અરજદારને તેમના ૧૬/૦૨/૨૦૧૫ ના પત્ર દ્વારા અસંમતિના કારણો પૂરા પાડ્યા હતા. આરોપ નં. ૪ ગંભીર પ્રકારનો હતો અને અરજદાર વિરુદ્ધ સાબિત થયા પછી, તેમની પર સજાનો આદેશ લાદવામાં આવ્યો હતો.

પ.૬ તે સમયે, તપાસ અહેવાલ મળ્યા પછી, સંબંધિત વિભાગે સદર મેટરને રાજ્યના ગુજરાત વહીવટી વિભાગના એડિશનલ ચીફ સેક્રેટરી પાસે મોકલી ન હતી, જે અરજદાર વર્ગ-૧ ના અધિકારી હોવાના કિસ્સામાં પૂર્વશરત છે. વિભાગે તપાસ અહેવાલની નકલ મોકલવાની જરૂર હતી કારણ કે તપાસ અધિકારીને અરજદાર વિરુદ્ધ આરોપ નં. ૧ થી ૪ સાબિત થયાનું જણાયું ન હતું અને તે સંજોગોમાં, સદર અહેવાલનો તે સ્વરૂપે સ્વીકાર કરવો કે નહીં, તે સંબંધિત વિભાગના સેક્રેટરી તેમજ જી.એ.ડી.ના એડિશનલ ચીફ સેક્રેટરીનો અભિપ્રાય/નિર્ણય આખરી રહેશે. આમ, જ્યારે સદર અહેવાલ જી.એ.ડી.ના ધ્યાને લાવવામાં આવ્યો, ત્યારે તેણે તપાસ અધિકારીના કારણો સાથે અસંમતિ દર્શાવી હતી અને સંબંધિત વિભાગને આ સંદર્ભમાં અરજદારને કારણદર્શક નોટિસ આપવાની સલાહ આપી હતી.

૫.૭ અરજદાર દ્વારા જે ફાઇલ નોંધો પર મજબૂત આધાર રાખવામાં આવ્યો છે તેની કોઈ અસર થશે નહીં સિવાય કે સદર નોંધ પર આધારિત કોઈ નિર્ણય અરજદારને જાણ કરવામાં આવ્યો હોય.

૫.૮ કારણ કે અરજદાર ગંભીર આરોપોના દોષી ઠરતા તેમની પર સજા લાદવામાં આવી હતી, તેથી અરજદારને યોગ્ય રીતે સસ્પેન્શન હેઠળ મૂકવામાં આવ્યા હતા અને સસ્પેન્શનના સદર સમયગાળાને નિયમિત કરી શકાય નહીં.

૫.૯ વિદ્વાન એજીપી શ્રી રામીએ દલીલોના સમર્થનમાં નીચે મુજબના ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો છે:

(૧) મહાદેવ વિરુદ્ધ સોવન દેવી – ૨૦૨૩ (૧૦) એસ.સી.સી. ૮૦૭.

(૨) સ્ટેટ ઓફ મધ્ય પ્રદેશ વિરુદ્ધ અખિલેશ ઝા – ૨૦૨૧ (૧૨) એસ.સી.સી. ૪૬૦.

(૩) યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા અને અન્ય વિરુદ્ધ પી. ગુનાસેકરન – ૨૦૧૫ (૨) એસ.સી.સી. ૬૧૦.

(૪) સ્ટેટ ઓફ યુ.પી. અને અન્ય વિરુદ્ધ મન મોહન નાથ સિંહા અને અન્ય – ૨૦૦૯ (૮) એસ.સી.સી. ૩૧૦.

(૫) ૧૯૯૬ (૩) એસ.સી.સી. ૧૫૭ – પ્રોહિબિશન એન્ડ એક્સાઈઝ

ડિપાર્ટમેન્ટ વિરુદ્ધ એલ. શ્રીનિવાસન.

૫.૧૦ ઉપરોક્ત રજૂઆતો કરીને, વિદ્વાન એજીપી શ્રી રામી આ અદાલતને હાલની અરજી રદ કરવા વિનંતી કરશે.

૬. સંબંધિત પક્ષોના વિદ્વાન વકીલો દ્વારા અન્ય કોઈ અને વધુ રજૂઆતો કરવામાં આવી નથી.

વિશ્લેષણ:

૭. સંબંધિત પક્ષોના વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા પછી અને તેમની દલીલો અને દસ્તાવેજો જોયા પછી, નીચે મુજબનું બહાર આવે છે:

૭.૧ અરજદાર આઈ.ટી.આઈ., ગોંડલ ખાતે આચાર્ય (વર્ગ-૧) તરીકે સેવા આપતા હતા અને તેમને ૨૮/૦૫/૨૦૧૦ ના આદેશ દ્વારા સસ્પેન્ડ કરવામાં આવ્યા હતા, જે ૨૫/૦૬/૨૦૧૦ ના રોજ સુધારવામાં આવ્યો હતો. અરજદારને ૧૯૯૯-૨૦૦૧ ના વર્ષોમાં એટલે કે એક દાયકા પહેલા અરજદાર દ્વારા કથિત રીતે કરવામાં આવેલ ગેરવર્તણૂકના સંબંધમાં સસ્પેન્ડ કરવામાં આવ્યા હતા, જે તેમના દ્વારા સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૬૬૨૪ ઓફ ૨૦૧૦ નામની રિટ અરજી દ્વારા પડકારવામાં આવ્યો હતો.

૭.૨ અરજદારને તેમના દ્વારા કરવામાં આવેલ સદર કથિત ગેરવર્તણૂક માટે ૨૧/૦૬/૨૦૧૦ ના રોજ ચાર્જશીટ આપવામાં આવી હતી. તેમની વિરુદ્ધ કુલ પાંચ આરોપો મૂકવામાં આવ્યા હતા. પાંચમાંથી, માત્ર આરોપ નં. ૪ ગંભીર પ્રકારનો હતો કારણ કે તે અરજદાર દ્વારા કથિત રીતે કરવામાં આવેલ નાણાકીય અનિયમિતતા વિશે બોલે છે, જેમાં ૧૨ વસ્તુઓ રૂ. ૨,૯૦,૮૯૦/- ની ખરીદીના સંબંધમાં છે, જોકે તે પરચેઝ રજીસ્ટરમાં નોંધાયેલ હતી પરંતુ ૦૭/૦૪/૨૦૦૧ ના રોજ ડેપ્યુટી ડાયરેક્ટર, વડોદરા દ્વારા આકસ્મિક તપાસ દરમિયાન, તે સ્ટોરમાં મળી ન હતી. જ્યાં સુધી બાકીના આરોપોનો સંબંધ છે, તે આરોપ નં. ૪ જેટલા ગંભીર ન હતા અને આમ, તે ધ રૂલ્સ, ૨૦૦૨ ના નિયમ ૨૪ મુજબ ગંભીર ગેરવર્તણૂક અથવા બેદરકારી જેટલા ગણાશે નહીં.

૭.૩ તપાસ અધિકારીએ તેમના ૨૦/૦૩/૨૦૧૩ ના અહેવાલ દ્વારા એવા તારણ પર પહોંચ્યા કે આરોપ નં. ૧ થી ૪ અરજદાર વિરુદ્ધ સાબિત થયેલ નથી અને જ્યાં સુધી આરોપ નં. ૫ નો સંબંધ છે, તે આંશિક રીતે સાબિત થયેલ છે.

૭.૪ સંબંધિત વિભાગે ૧૮/૦૯/૨૦૧૩ ની તેની કારણદર્શક નોટિસ સાથે તપાસ અહેવાલની નકલ મોકલી હોય તેમ જણાય છે અને અરજદારને તેમના ૧૪/૧૨/૨૦૧૩ ના પત્ર દ્વારા સુનાવણીની તક આપ્યા પછી અને અરજદારના ૦૬/૧૨/૨૦૧૩ ના વિગતવાર લેખિત જવાબ મળ્યા પછી, સામાવાળા લાંબા

સમય સુધી સદર મેટર પર બેસી રહ્યા હતા.

૭.૫ સામાવાળાએ તેમના ૨૦/૦૧/૨૦૧૫ ના પત્ર દ્વારા તપાસ અહેવાલ સાથે તેમની અસંમતિ દર્શાવી હતી જ્યાં સુધી આરોપ નં. ૧ થી ૪ નો સંબંધ છે અને અરજદારને તેમનો જવાબ રજૂ કરવા જણાવ્યું હતું. અરજદારે ૨૮/૦૧/૨૦૧૩ ના રોજ વિગતવાર જવાબ રજૂ કર્યો હોય તેમ જણાય છે અને સામાવાળાને અસંમતિનું કારણ આપવા વિનંતી કરી હતી.

૭.૬ અસંમતિના કારણો પૂરા પાડવાને બદલે, સામાવાળાએ તેમના ૧૬/૦૨/૨૦૧૫ ના પત્ર દ્વારા અરજદારને જાણ કરી હતી કે સત્તાધિકારી દ્વારા નક્કી કર્યા મુજબ આરોપ નં. ૧ થી ૪ અરજદાર વિરુદ્ધ સાબિત થયેલ છે. ત્યારબાદ, તપાસ અહેવાલ સાથે અસંમતિ દર્શાવવાના આધાર પર, કારણો અરજદારને જાણ કરવામાં આવ્યા હતા. પરંતુ હકીકત એ છે કે સામાવાળા પહેલેથી જ તે તારણ પર પહોંચી ગયા છે કે આરોપ નં. ૧ થી ૪ અરજદાર વિરુદ્ધ સાબિત થયેલ છે.

૭.૭ અરજદારના ૨૩/૦૨/૨૦૧૫ ના વધારાના અને આખરી જવાબ મળ્યા પછી, તેમની કોઈપણ દલીલોનો સામનો કર્યા વગર, સામાવાળાએ સજાનો આદેશ પસાર કર્યો હતો જેના દ્વારા તેમને ધ રૂલ્સ, ૨૦૦૨ ના નિયમ ૨૪ મુજબ

દસ વર્ષ માટે રૂ. ૧,૫૦૦/- નો પેન્શન કાપનો દંડ લાદવામાં આવ્યો હતો. એવું જણાય છે કે શરૂઆતમાં સામાવાળાનું એવું માનવું હતું કે સદર પેન્શન કાપ પાંચ વર્ષ માટે ધ્યાનમાં લઈ શકાય છે પરંતુ જીપીએસસીની ભલામણ પર આખરે તેને દસ વર્ષ માટે લાદવાનો નિર્ણય લીધો હતો.

૮. હું એ હકીકતથી વાકેફ છું કે શિસ્તભંગના સત્તાધિકારી દ્વારા લાદવામાં આવેલી સજાના આદેશમાં આ અદાલતની ન્યાયિક સમીક્ષાનો વ્યાપ ખૂબ જ મર્યાદિત છે. તે સ્થાપિત છે કે આ અદાલત સત્તાધિકારી દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા સજાના આદેશ પર અપીલમાં બેસી શકતી નથી. તેમ છતાં, સંબંધિત પક્ષોના વિદ્વાન વકીલો દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી સદર દલીલોના મૂલ્યાંકન પર અને નીચેના કારણોસર, આ અદાલત અરજદારની તરફેણમાં તેના વિવેકબુદ્ધિનો ઉપયોગ કરીને, સજા અને સરપેન્શનના વાદગ્રસ્ત આદેશમાં હસ્તક્ષેપ કરવા માંગે છે.

તપાસની શરૂઆત અને પૂર્ણ કરવામાં વિલંબ:

૯. અરજદાર દ્વારા ૧૯૯૯ થી ૨૦૦૧ ના વર્ષોમાં કથિત ગેરવર્તણૂક માટે ૨૧/૦૬/૨૦૧૦ ના રોજ ચાર્જશીટ આપીને તપાસની શરૂઆત, તે પોતે જ દર્શાવે છે કે અરજદાર વિરુદ્ધ તપાસની શરૂઆતમાં વિલંબ થયો હતો. સામાવાળા તરફથી તપાસની શરૂઆતમાં આવા અતિશય વિલંબ માટે કોઈ

વાજબી કારણ મળતું નથી સિવાય કે એ બહાનું કે મેટર વિભાગો વચ્ચે પડતર હતી અને વિજિલન્સ વિભાગ પાસેથી જરૂરી અભિપ્રાય/મંજૂરી માંગવામાં આવી હતી.

૯.૧ તપાસ અધિકારી દ્વારા ૨૦/૦૩/૨૦૧૩ ના રોજ તપાસ અહેવાલ રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો અને તપાસ અધિકારીના અહેવાલ મુજબ આંશિક રીતે સાબિત થયેલ આરોપ નં. ૫ અંગે અરજદારને ૧૮/૦૮/૨૦૧૩ ના રોજ તેમનો જવાબ રજૂ કરવા માટે કહેવામાં આવ્યું હતું અને ત્યારબાદ ૨૦/૦૧/૨૦૧૫ ના રોજ સામાવાળાએ તપાસ અધિકારીના અહેવાલ સાથે તેમની સંમતિ દર્શાવી હતી, જે ૧૬/૦૨/૨૦૧૫ ના રોજ અસંમતિના કહેવાતા કારણો દ્વારા અને અંતે ૦૨/૦૬/૨૦૧૭ ના રોજ વાદગ્રસ્ત આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.

૯.૨ જો ૨૧/૦૬/૨૦૧૦ ના રોજ ચાર્જશીટ આપીને તપાસની શરૂઆતનું બિંદુ ૦૨/૦૬/૨૦૧૭ ના રોજ સજાના આદેશમાં પરિણમ્યું હોય, તો સદર સમયગાળો પોતે જ દર્શાવે છે કે તપાસની શરૂઆતમાં વિલંબ થયો હતો અને તપાસ પૂર્ણ કરવામાં વધુ અતિશય વિલંબ થયો હતો, જેના કારણે અરજદારને ભારે માનસિક તણાવ થયો હતો અને ચાર્જશીટ બહાર પાડતા પહેલા તેમને સસ્પેન્શન હેઠળ મૂકવામાં આવ્યા હોવાથી, તેમની પ્રતિષ્ઠાને પણ નુકસાન થયું હતું. અહીં એ ઉલ્લેખ કરવો અસ્થાને નથી કે અરજદાર વ્યવિવૃત્તિની વચ પ્રાપ્ત

કરવા પર ૩૦/૦૪/૨૦૧૧ ના રોજ નિવૃત્ત થયા હતા. તેથી, અરજદારને એક દાયકા પહેલા આચરવામાં આવેલ કથિત ગેરવર્તણૂક માટે તેમની સેવાની કારકિર્દીના અંતિમ તબક્કે તપાસ હેઠળ મૂકવામાં આવ્યા હતા.

૯.૩ આ તબક્કે, અમરેશ શ્રીવાસ્તવ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ મધ્ય પ્રદેશ અને અન્ય, ૨૦૨૫ એસ.સી.સી. ઓનલાઈન એસ.સી. ૬૯૩ ના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયનો સંદર્ભ લેવો અને તેના પર આધાર રાખવો યોગ્ય રહેશે, જેમાં નીચે મુજબ ઠેરવવામાં આવ્યું હતું:

"૧૮. આ સંદર્ભમાં સ્ટેટ ઓફ મધ્ય પ્રદેશ વિરુદ્ધ બની સિંહ અને અન્ય [૧૯૯૦ સપ્લીમેન્ટ એસ.સી.સી. ૭૩૮] ના કેસમાં આ અદાલતના નિર્ણયનો સંદર્ભ લઈ શકાય છે, જેમાં અદાલતે નોંધ્યું હતું કે રદ કરવાના આદેશમાં હસ્તક્ષેપ કરવાનું કોઈ કારણ નથી કારણ કે શિસ્તભંગની કાર્યવાહી ૧૨ વર્ષના વિલંબ પછી શરૂ કરવામાં આવી હતી. પી.વી. મહાદેવન વિરુદ્ધ એમ.ડી., ટી.એન. હાઉસિંગ બોર્ડ [(૨૦૦૫) ૬ એસ.સી.સી. ૬૩૬] ના કેસમાં આ અદાલતના નિર્ણયનો પણ સંદર્ભ લેવો જોઈએ, જ્યાં એવું પુનરોચ્ચાર કરવામાં આવ્યું છે કે અયોગ્ય વિલંબ પછી ખાતાકીય કાર્યવાહી ચાલુ રાખવી તે અન્યાયી હશે, જેનાથી બિનજરૂરી માનસિક તણાવ થાય છે અને વિભાગ દ્વારા શિસ્તભંગની કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં કરવામાં આવેલી ભૂલો માટે કર્મચારીની પ્રતિષ્ઠાને નુકસાન થાય છે."

(ભાર મુકવામાં આવ્યો છે)

૯.૪ સત્તાધિકારી દ્વારા શિસ્તભંગની કાર્યવાહીમાં વિલંબની અસર શું થશે તે અંગે એન. રાધાકૃષ્ણન (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટના સચોટ અવલોકનોનો સંદર્ભ લેવો અને તેના પર આધાર રાખવો પણ અસ્થાને નથી:

"૧૯. જ્યાં શિસ્તભંગની કાર્યવાહી પૂર્ણ કરવામાં વિલંબ હોય ત્યાં તમામ કેસો અને તમામ પરિસ્થિતિઓમાં લાગુ પડતા પૂર્વ-નિર્ધારિત સિદ્ધાંતો નક્કી કરવા શક્ય નથી. શું તે આધારે શિસ્તભંગની કાર્યવાહી સમાપ્ત કરવી જોઈએ તે દરેક કેસમાં તે કેસની હકીકતો અને સંજોગો પર તપાસવી જોઈએ. મેટરનો સાર એ છે કે અદાલતે તમામ સંબંધિત પરિબલોને ધ્યાનમાં લેવાના છે અને જો તે સ્વચ્છ અને પ્રામાણિક વહીવટના હિતમાં હોય તો તે નક્કી કરવા માટે તેમને સંતુલિત કરવાના છે કે શિસ્તભંગની કાર્યવાહી વિલંબ પછી સમાપ્ત થવી જોઈએ, ખાસ કરીને જ્યારે વિલંબ અસામાન્ય હોય અને વિલંબ માટે કોઈ સમજૂતી ન હોય. દોષિત કર્મચારીને અધિકાર છે કે તેમની સામેની શિસ્તભંગની કાર્યવાહી ઝડપથી પૂર્ણ કરવામાં આવે અને તેમને માનસિક વેદના અને નાણાકીય નુકસાન ન ભોગવવું પડે જ્યારે આ કાર્યવાહી તેમના ભાગે વિલંબ કર્યા વગર બિનજરૂરી રીતે લાંબુ ખેંચવામાં આવે છે. વિલંબથી શિસ્તભંગની કાર્યવાહી દૂષિત થઈ છે કે કેમ તે ધ્યાનમાં લેતી વખતે અદાલતે આરોપની પ્રકૃતિ, તેની જટિલતા અને કયા કારણસર વિલંબ થયો છે તે ધ્યાનમાં લેવું પડે છે. જો વિલંબનું કારણ સમજાવવામાં ન આવ્યું હોય તો દોષિત કર્મચારીને થયેલ પૂર્વગ્રહ તેના પર

સ્પષ્ટપણે દેખાય છે. તે પણ જોઈ શકાય છે કે શિસ્તભંગના સત્તાધિકારી તેમના કર્મચારી સામેના આરોપોને આગળ વધારવામાં કેટલા ગંભીર છે. વહીવટી ન્યાયનો તે મૂળભૂત સિદ્ધાંત છે કે ચોક્કસ કામ સોંપાયેલ અધિકારીએ તેમની ફરજો પ્રામાણિકપણે, કાર્યક્ષમ રીતે અને નિયમો મુજબ બજાવવી પડે છે. જો તેઓ આ માર્ગથી ભટકે છે તો તેમણે નિર્ધારિત સજા ભોગવવી પડે છે. સામાન્ય રીતે, શિસ્તભંગની કાર્યવાહીને સંબંધિત નિયમો મુજબ તેના માર્ગે જવા દેવી જોઈએ પરંતુ પછી વિલંબ ન્યાયને હરાવે છે. જ્યાં સુધી એવું ન બતાવી શકાય કે તેઓ દોષિત છે અથવા જ્યારે શિસ્તભંગની કાર્યવાહી ચલાવવામાં વિલંબ માટે યોગ્ય સમજૂતી હોય ત્યારે વિલંબ ચાર્જ થયેલ અધિકારીને પૂર્વગ્રહ પહોંચાડે છે. અંતે, અદાલતે આ બે વૈવિધ્યસભર વિચારણાઓને સંતુલિત કરવાની છે."

(ભાર મુકવામાં આવ્યો છે)

૯.૫ આમ, સદર હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં લેતા અને તપાસની શરૂઆત અને પૂર્ણ કરવા માટે યોગ્ય સમયગાળામાં સામાવાળા તરફથી કોઈ પણ સચોટ અને વાજબી કારણના અભાવે, અને સદર ચુકાદાઓનો ગુણોત્તર હાથ પરના કેસને લાગુ કરતા, મારા મતે, વિલંબથી અરજદારના હિતને મોટો પૂર્વગ્રહ પહોંચ્યો છે, કારણ કે અરજદારને તેમની સેવાની કારકિર્દીના અંતિમ તબક્કે સસ્પેન્શન હેઠળ મૂકવામાં આવ્યા હતા અને તે મુજબ, અરજદારને સેવાના લાભો મેળવવાથી વંચિત રાખવામાં આવ્યા હતા.

અસંમતિ માટે કારણ પૂરા ન પાડવા અને આખરી આદેશ પસાર કરતા પહેલા આરોપો સાબિત થયા હોવાનું માનવું:

૧૦. તે સ્થાપિત કાનૂની સ્થિતિ છે કે જો શિસ્તભંગના સત્તાધિકારી તપાસ અધિકારીના અહેવાલ સાથે સહમત ન હોય, તો તેઓએ કારણદર્શક નોટિસ બહાર પાડીને દોષિતને તેમનો જવાબ રજૂ કરવા જણાવતી વખતે અસંમતિ માટેના તેમના કારણો આપવા જોઈએ. દોષિતનો જવાબ મળ્યા પછી પણ, જો શિસ્તભંગના સત્તાધિકારી દોષિતના જવાબ સાથે સહમત ન હોય, તો તેઓએ દોષિતને આખરી કારણદર્શક નોટિસ આપવી જરૂરી છે.

૧૦.૧ આ તબક્કે, ઇ. સિંહ (એડવિન એનેટ સિંહ) અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં આ અદાલતની ડિવિઝન બેન્ચના નિર્ણયનો સંદર્ભ લેવો યોગ્ય રહેશે, જેમાં સમગ્ર કેસ કાયદાને ધ્યાનમાં લીધા પછી, ડિવિઝન બેન્ચે નીચે મુજબ ઠેરવ્યું હતું:

"૪૮. સુપ્રીમ કોર્ટ અને આ અદાલતના ઉપરોક્ત અવલોકનોના સારાંશ પરથી, જ્યારે શિસ્તભંગના સત્તાધિકારી તપાસ અધિકારીના તારણો સાથે અસંમતિ દર્શાવે ત્યારે નીચેની બાબતોનું પાલન કરવું જરૂરી છે.

(એ) શિસ્તભંગના સત્તાધિકારીના કામચલાઉ/સૂચિત તારણો હોવા જોઈએ જે કારણદર્શક નોટિસમાં નોંધાયેલ તપાસ અધિકારીના અહેવાલ સાથે અસંમતિ

દર્શાવે છે.

(બી) અસંમતિની કારણદર્શક નોટિસ દોષિતને આપવી જોઈએ, જેમાં તેમને પૂછવામાં આવે કે "જે તારણો તેમની તરફેણમાં છે તે શા માટે ઉલટાવવાની જરૂર નથી."

(સી) કારણદર્શક નોટિસ બહાર પાડતી વખતે, "આરોપો સાબિત થયા છે" તે અભિવ્યક્તિ ટાળવી જોઈએ, કારણ કે તે શિસ્તભંગના સત્તાધિકારી દ્વારા મનનું પૂર્વ-નિર્ધારિત અમલીકરણ દર્શાવશે.

(ડી) આવી કારણદર્શક નોટિસમાં કોઈ ચોક્કસ સજા, નાની કે મોટી, લાદવાની શરત ન હોવી જોઈએ. "શા માટે કોઈ પણ સજા લાદવામાં ન આવવી જોઈએ" તે અભિવ્યક્તિ ટાળવી જોઈએ.

(ઈ) કારણદર્શક નોટિસના જવાબમાં દોષિતના જવાબને ધ્યાનમાં લીધા પછી, શિસ્તભંગના સત્તાધિકારીએ આરોપોને સાબિત થયેલ અથવા સાબિત ન થયેલ ગણીને તપાસ અધિકારીના તારણોને ઉલટાવતા દોષનો ચોક્કસ તારણ નોંધતો આદેશ પસાર કરવો પડે છે.

(એફ) આવા તારણો નોંધ્યા પછી, તે આવશ્યક છે કે દોષિતને સજા લાદવા માટે તેમની સમજૂતી માંગતી આખરી કારણદર્શક નોટિસ આપવામાં આવે [જુઓ લાવ નિગમ (ઉપર મુજબ)].

(જી) કારણદર્શક નોટિસનો જવાબ મળ્યા પછી, શિસ્તભંગના સત્તાધિકારીએ શિસ્તભંગની કાર્યવાહી સંચાલિત કરતા નિયમો હેઠળ નિર્ધારિત યોગ્ય સજા

લાદતો તર્કબદ્ધ અને બોલતો આદેશ પસાર કરવો પડે છે.

૪૯. પૂર્વગ્રહનો સિદ્ધાંત પણ આવા કેસોમાં લાગુ થશે નહીં. આમ, શિસ્તભંગના સત્તાધિકારી દ્વારા અપનાવવામાં આવેલ પ્રક્રિયા સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા ઉપરોક્ત નિર્ણયોમાં નિર્દિષ્ટ પરિમાણોને પૂર્ણ કરતી નથી. તેથી, સજાનો આદેશ, જે આવા ખામીયુક્ત અભિગમ પર આધારિત છે, તે ટકી શકે નહીં."

(ભાર મુકવામાં આવ્યો છે)

૧૦.૨ તે નિર્વિવાદ છે કે હાથ પરના કેસમાં, તે સમયે અસંમતિના કારણો દર્શાવવાને બદલે, જે પૂર્વશરત છે, સંબંધિત વિભાગે ૧૮/૦૯/૨૦૧૩ ના રોજ અરજદારને તપાસમાં આંશિક રીતે સાબિત થયેલ આરોપ નં. ૫ અંગે તેમનો જવાબ રજૂ કરવા જણાવતી કારણદર્શક નોટિસ આપી હતી. ત્યારબાદ, ૨૦/૦૧/૨૦૧૫ ના રોજ અરજદારને જાણ કરવામાં આવી હતી કે સક્ષમ સત્તાધિકારી તપાસ અહેવાલ સાથે સહમત નથી. ત્યારબાદ, અરજદાર દ્વારા માંગણી કરવામાં આવતા, ૧૬/૦૨/૨૦૧૫ ના તેમના સંચાર દ્વારા, અરજદારને અસંમતિના કહેવાતા કારણો પૂરા પાડવામાં આવ્યા હતા. સદર ૧૬/૦૨/૨૦૧૫ ના સંચારના માત્ર વાંચનથી સ્પષ્ટ થાય છે કે સક્ષમ સત્તાધિકારીએ પહેલેથી જ તેમનું મન બનાવી લીધું હતું અને સદર સંચારમાં અવલોકન કર્યું હતું કે એવું નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે આરોપ નં. ૧ થી ૪ સાબિત થયેલ છે. સામાવાળાએ પહેલેથી જ નક્કી કર્યું હોવાથી કે સદર આરોપો

સાબિત થયેલ છે, અરજદારને તેમનો આખરી જવાબ રજૂ કરવા જણાવવું તે ખાલી ઔપચારિકતા હશે. આ માત્ર કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું ઉદ્ધંધન નથી પરંતુ તે સામાવાળા તરફથી મનસ્વીતા સમાન છે.

૧૦.૩ સદર બાબતો ઉપરાંત, અરજદારના ૨૩/૦૨/૨૦૧૫ ના આખરી જવાબ મળ્યા પછી, જ્યારે શિસ્તભંગના સત્તાધિકારીએ તેમની સમજૂતી સ્વીકારી ન હતી, ત્યારે ડિવિઝન બેન્ચના સદર ચુકાદા મુજબ, ખાસ કરીને લાવ નિગમ વિરુદ્ધ ચેરમેન અને એમ.ડી., આઈ.ટી.આઈ., ૨૦૦૬ (૯) એસ.સી.સી. ૪૪૦ ના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય મુજબ, સજા લાદતા પહેલા અરજદારને તેમનો આખરી ખુલાસો રજૂ કરવા માટે આખરી કારણદર્શક નોટિસ આપવી શિસ્તભંગના સત્તાધિકારી માટે અનિવાર્ય હતું. નિર્ણયપાટણે, સદર માર્ગ સામાવાળા દ્વારા અપનાવવામાં આવ્યો ન હતો કારણ કે કોઈ આખરી કારણદર્શક નોટિસ બહાર પાડવામાં આવી ન હતી અને અરજદારને આપવામાં આવી ન હતી, જે પોતે જ ગેરકાયદેસર છે.

૧૦.૪ આમ, ઉપરોક્તને ધ્યાનમાં લેતા, સામાવાળાએ ૨૦/૦૧/૨૦૧૫ ની નોટિસ બહાર પાડ્યા પછી કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું પાલન કર્યું નથી અને તે મુજબ એવો નિર્ણય લીધો છે કે આરોપ નં. ૧ થી ૪ સાબિત થયેલ છે, જેમ કે અસંમતિના કારણો પૂરા પાડતી વખતે તેમના ૧૬/૦૨/૨૦૧૫ ના સંચારમાં

જણાવેલ છે, જે આ મુદ્દાને પૂર્વ-નિર્ધારિત કરવા સમાન છે અને સામાવાળા દ્વારા અપનાવવામાં આવેલ માર્ગ કાયદા સાથે સુસંગત નથી.

બિન-બોલતો સજાનો આદેશ:

૧૧. ૦૨/૦૬/૨૦૧૭ નો સજાનો વાદગ્રસ્ત આદેશ પણ એક બિન-બોલતો આદેશ છે, જેમાં શિસ્તભંગના સત્તાધિકારી દ્વારા આરોપ નં. ૧ થી ૪ સાબિત થવા અને આરોપ નં. ૫ આંશિક રીતે સાબિત થવા અંગે કોઈ પણ તારણો કે કારણો નોંધવામાં આવ્યા નથી, જેમ કે તે હોઈ શકે છે; પરંતુ, શિસ્તભંગના સત્તાધિકારીએ ચાર્જશીટની સાથે અરજદારને આપવામાં આવેલા સદર આરોપોને પુનરાવર્તિત કરીને અરજદારના ગુનાનો સ્વીકાર કર્યો છે.

૧૧.૧ તેમાં કોઈ શંકા નથી કે વહીવટી અથવા અર્ધ-ન્યાયિક સત્તાધિકારી દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશમાં કારણો દર્શાવવા આવશ્યક છે. એવા કેસમાં જ્યાં વાદગ્રસ્ત આદેશ બિન-બોલતો આદેશ હોવાનું જણાય છે, ત્યારે આ અદાલતને લાગે છે કે આવા હસ્તક્ષેપની જરૂર છે. [જુઓ-મસૂદ અહમદ ખાન અને અન્ય (ઉપર મુજબ)].

૧૧.૨ આમ, વાદગ્રસ્ત આદેશ બિન-બોલતો આદેશ હોવાનું અને તેણે અરજદાર દ્વારા તેમના લેખિત જવાબમાં ઉઠાવવામાં આવેલી કોઈપણ

રજૂઆતો/દલીલો સાથે વ્યવહાર કર્યો નથી તેવું માલૂમ પડતા, વાદગ્રસ્ત આદેશ કાયદાની દૃષ્ટિએ અસમર્થનીય છે, કારણ કે વાદગ્રસ્ત આદેશ કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોના ઉદ્ધંધનમાં પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.

આરોપ નં. ૪ સાબિત ન થવો:

૧૨. ઉપર જણાવ્યા મુજબ, પાંચ આરોપોમાંથી, માત્ર આરોપ નં. ૪ ગંભીર પ્રકારનો હતો કારણ કે તે અરજદાર જ્યારે આઈ.ટી.આઈ., દાહોદમાં આચાર્ય હતા ત્યારે તેમના દ્વારા કથિત નાણાકીય અનિયમિતતા સાથે સંબંધિત છે. એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો હતો કે ૦૭/૦૪/૨૦૦૧ ના રોજ, ડેપ્યુટી ડાયરેક્ટર, વડોદરા દ્વારા સદર સંસ્થામાં આકસ્મિક નિરીક્ષણ કરવામાં આવ્યું હતું. સદર આકસ્મિક નિરીક્ષણ સમયે, એવું જણાયું હતું કે જોકે પરચેઝ રજીસ્ટરમાં ૧૨ વસ્તુઓ બિલ દ્વારા પ્રાપ્ત થયેલ હોવાનું જણાયું હતું પરંતુ તેની શારીરિક તપાસ કરતા, તે ગેરહાજર હતી, તેથી એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો હતો કે ૧૨ વસ્તુઓ માટે રૂ. ૨,૯૦,૮૯૦/- ના ખોટા બિલો સબમિટ કરીને, અરજદાર દ્વારા નાણાકીય અનિયમિતતા આચરવામાં આવી હતી.

૧૨.૧ તપાસ અધિકારીએ તેમના અહેવાલમાં સ્પષ્ટપણે નોંધ્યું છે કે તપાસમાં તપાસવામાં આવેલા વિભાગના સાક્ષીઓએ ૦૭/૦૪/૨૦૦૧ ના રોજ નોંધાયેલ મિનિટ્સમાં તેમની સંમતિ મુજબ કરતા અલગ જુલાની આપી છે. તે

વધુમાં નોંધવામાં આવ્યું છે કે ટ્રેડ ઇન્સ્ટ્રક્ટરે ખાતરી કરી છે કે માલ સારી સ્થિતિમાં પ્રાપ્ત થયો છે અને આ અંગે પ્રમાણપત્ર આપ્યું છે જે ડેપ્યુટી ડાયરેક્ટર, વડોદરા દ્વારા કાઉન્ટર-સાઈન કરવામાં આવ્યું હતું. તપાસ અધિકારીના મતે, આ પુરાવાઓને અવગણી શકાય નહીં.

૧૨.૨ સ્ટોર કીપર શ્રી મોઘિયાના નિવેદન પરથી પણ એવું જણાય છે કે માલ ખામીયુક્ત હોવાથી ૦૭/૦૪/૨૦૦૧ ના રોજ સવારે ૧૧.૦૦ વાગ્યે પાછો મોકલવામાં આવ્યો હતો, જ્યારે આકસ્મિક નિરીક્ષણ ૦૭/૦૪/૨૦૦૧ ના રોજ લગભગ ૧૬.૦૦ કલાકે કરવામાં આવ્યું હતું. તેમના દ્વારા વધુમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે વેન્ડરે ૦૮/૦૪/૨૦૦૧ ના રોજ માલ બદલી આપ્યો હતો જેની જાણ ૦૭/૦૪/૨૦૦૧ ના રોજ ડેપ્યુટી ડાયરેક્ટર, વડોદરાની તેમની આકસ્મિક મુલાકાતના દિવસે કરવામાં આવી ન હતી.

૧૨.૩ તે નિર્વિવાદ પણ છે કે શ્રી એન.ડી. શર્મા, જેઓ ૦૭/૦૪/૨૦૦૧ ના રોજ સદર આઈ.ટી.આઈ. માં સુપરવાઈઝર ઇન્સ્ટ્રક્ટર હતા, તેમણે પણ પ્રશ્નપત્રમાં આરોપ નં. ૪ જેવા સમાન આરોપનો સામનો કર્યો હતો, જેમાં આખરે સામાવાળા દ્વારા તેમના કચેરી આદેશ તારીખ ૧૦/૦૭/૨૦૧૭ દ્વારા તેમને મુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા. આ સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે શિસ્તભંગના સત્તાધિકારીએ અરજદારને પસંદ કર્યા છે અને અનુકૂળ રીતે પસંદ કર્યા છે અને,

આમ, અરજદારને બલિનો બકરો બનાવવામાં આવ્યા હતા. [જુઓ-ગિરીશ ચંદ્ર શર્મા (ઉપર મુજબ)].

૧૨.૪ એ સાચું છે કે વિદ્વાન એજીપી શ્રી રામીએ તેમની દલીલ દરમિયાન આ અદાલતને જાણ કરી હતી કે જ્યાં સુધી સ્ટોર કીપર / આસિસ્ટન્ટ સ્ટોર કીપરનો સંબંધ છે, બંને પ્રશ્નપત્રમાં આરોપ નં. ૪ જેવા સમાન આરોપના દોષી ઠર્યા હતા અને તે મુજબ, તેમની પર સજાનો આદેશ લાદવામાં આવ્યો હતો. તેમ છતાં, સદર રજૂઆતને સાબિત કરવા માટે રેકૉર્ડ પર કંઈ નથી.

૧૨.૫ ગમે તે હોય, હકીકત એ છે કે રજૂ કરનાર અધિકારી સદર આઈ.ટી.આઈ. ના આચાર્ય એવા અરજદાર વિરુદ્ધ આરોપ નં. ૪ ને સાબિત કરવા માટે પુરાવા લાવવામાં નિષ્ફળ ગયા છે. તપાસ અધિકારી સમક્ષ તપાસવામાં આવેલા વિભાગના સાક્ષીઓએ વિભાગના કેસને સમર્થન આપ્યું ન હતું. પરંતુ તેમનું સંસ્કરણ અરજદારના કેસને સમર્થન આપશે. વધુમાં, જ્યારે સદર શ્રી શર્માને પ્રશ્નપત્રમાં નાણાકીય અનિયમિતતાના આરોપમાંથી મુક્ત કરવામાં આવ્યા છે, જેમણે સદર આઈ.ટી.આઈ. દ્વારા પ્રાપ્ત તમામ ૧૨ વસ્તુઓની સારી ગુણવત્તા પ્રાપ્ત કરવા અંગે પ્રમાણપત્ર આપ્યું હતું, મારા મતે, સદર આરોપ નં. ૪ રજૂ કરનાર અધિકારી દ્વારા સાબિત થયો છે તેમ કહી શકાય નહીં. ઉપરોક્ત હકીકતો અને આચાર્ય હોવા તરીકે અરજદારના પદને ધ્યાનમાં લેતા, તેઓ સ્ટોરના

ઈન્યાર્જ ન હતા, કલ્પનાના કોઈ પણ અર્થમાં, શિસ્તભંગના સત્તાધિકારી અરજદારને આરોપ નં. ૪ માટે દોષી ઠેરવી શકે નહીં.

પેન્શન રૂલ્સ, ૨૦૦૨ ના નિયમ ૨૪ ના વિપરીત પસાર કરવામાં આવેલ સજાનો

આદેશ:

૧૩. જ્યાં સુધી બાકીના આરોપોનો સંબંધ છે, તે કાં તો જૂના છે અથવા નજીવા પ્રકારના છે. આરોપ નં. ૧ અરજદારની ૦૭/૦૪/૨૦૦૧ ના રોજ કામચલાઉ ગેરહાજરી વિશે બોલે છે કારણ કે તેઓ ડેપ્યુટી ડાયરેક્ટર, વડોદરાના આકસ્મિક નિરીક્ષણ દરમિયાન ઉપલબ્ધ ન હતા. આરોપ નં. ૨ ૦૮/૦૮/૧૯૯૯, ૧૦/૦૮/૧૯૯૯ અને ૨૭/૦૮/૧૯૯૯ ના રોજ અરજદારની અનધિકૃત ગેરહાજરી વિશે બોલે છે કારણ કે તેમની રજા ડેપ્યુટી ડાયરેક્ટર, વડોદરા દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવી ન હતી, જેના દ્વારા અરજદારે રજાના નિયમોના નિયમ જજ નું ઉલ્લંઘન કર્યું હતું. આરોપ નં. ૩ ૨૪ અને ૨૫ જાન્યુઆરી, ૨૦૦૦ ના રોજ ફરજ પરથી ગેરહાજરીના સંબંધમાં હતો, જોકે તેમની પરચૂરણ રજા રદ કરવામાં આવી હતી. જ્યાં સુધી આરોપ નં. ૫ નો સંબંધ છે, તે તેમની સર્વિસ-બુક સમયસર ન મોકલવા અને તેમની સર્વિસ-બુકમાં સજાના આદેશનો સમાવેશ ન કરવા સાથે સંબંધિત છે.

૧૩.૧ તપાસ અધિકારીએ આ તમામ આરોપો સાથે વ્યવહાર કર્યો હતો અને

દલીલો દરમિયાન, વિદ્વાન એજીપી શ્રી રામી એ સાબિત કરવામાં અસમર્થ છે કે તપાસ અધિકારી દ્વારા આરોપ નં. ૫ આંશિક રીતે સાબિત થયેલ છે, એટલે કે, સમયસર સર્વિસ-બુક ન મોકલવી, તે શોધ સિવાયના તમામ આરોપોમાંથી અરજદારને મુક્ત કરતા તપાસ અધિકારી દ્વારા નોંધાયેલ તારણો કાં તો ભૂલભરેલા છે અથવા દૂષિત છે અથવા તપાસ દરમિયાન રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવેલા પુરાવાઓની વિરુદ્ધ છે.

૧૩.૨ ઉપરોક્તને ધ્યાનમાં લેતા, હું એવા મતે છું કે સદર આરોપો પણ સાબિત થયેલ નથી અને આમ આરોપ નં. ૫ જે તપાસ અહેવાલ મુજબ આંશિક રીતે સાબિત થયેલ છે, જો તેને જેમ છે તેમ પણ લેવામાં આવે, તો તે અરજદાર દ્વારા પેન્શન કાપની સજા લાદવા માટે ધ રૂલ્સ, ૨૦૦૨ ના નિયમ ૨૪ હેઠળ જરૂરી કોઈપણ ગંભીર ગેરવર્તણૂક કે બેદરકારી જેટલું ગણાશે નહીં.

૧૩.૩ આ તબક્કે, હું ધ રૂલ્સ, ૨૦૦૨ ના નિયમ ૨૪ નો સંદર્ભ લેવા માંગુ છું જે નીચે મુજબ વાંચે છે:

"૨૪. પેન્શન રોકી રાખવાનો અથવા પાછું ખેંચવાનો સરકારનો અધિકાર:

(૧) સરકાર, લેખિત આદેશ દ્વારા, પેન્શન અથવા તેના કોઈપણ ભાગને રોકી શકે છે અથવા પાછું ખેંચી શકે છે, કાયમી ધોરણે અથવા નિર્ધારિત સમયગાળા માટે, અને તે પેન્શનમાંથી સરકારને થયેલ કોઈપણ નાણાકીય નુકસાનના સમગ્ર

અથવા ભાગની વસૂલાતનો આદેશ પણ આપી શકે છે, જો, કોઈપણ ખાતાકીય અથવા ન્યાયિક કાર્યવાહીમાં, પેન્શનર તેમની સેવાની અવધિ દરમિયાન નિવૃત્તિ પછી ફરીથી નોકરી પર રાખ્યા પછી આપેલી સેવા સહિત ગંભીર ગેરવર્તણૂક અથવા બેદરકારીનો દોષી ઠરે:

પરંતુ જોકે ગુજરાત પબ્લિક સર્વિસ કમિશન સાથે પરામર્શ કરવામાં આવશે તે પહેલાં કોઈપણ આખરી આદેશ તેમના અધિકારક્ષેત્ર હેઠળના પદો ધરાવતા અધિકારીઓના સંબંધમાં પસાર કરવામાં આવે:

પરંતુ વધુ જોકે જ્યાં પેન્શનનો એક ભાગ રોકી રાખવામાં આવે અથવા પાછો ખેંચવામાં આવે, બાકીના પેન્શનની રકમ સરકાર દ્વારા નિર્ધારિત લઘુત્તમ કરતા નીચે ઘટાડી શકાય છે.

(૨) (એ) પેટા-નિયમ (૧) માં સંદર્ભિત ખાતાકીય કાર્યવાહી, જો સરકારી કર્મચારી સેવામાં હતા ત્યારે શરૂ કરવામાં આવી હોય, નિવૃત્તિ પહેલાં કે તેમની ફરીથી નોકરી દરમિયાન, સરકારી કર્મચારીની આખરી નિવૃત્તિ પછી, સદર નિયમ હેઠળની કાર્યવાહી ગણાશે અને જે સત્તાધિકારી દ્વારા શરૂ કરવામાં આવી હતી તેમના દ્વારા તે જ રીતે ચાલુ રાખવામાં આવશે અને પૂર્ણ કરવામાં આવશે જાણે કે સરકારી કર્મચારી સેવામાં ચાલુ રહ્યા હોય.

(બી) ખાતાકીય કાર્યવાહી, જો સરકારી કર્મચારી સેવામાં હતા ત્યારે શરૂ કરવામાં આવી ન હોય, નિવૃત્તિ પહેલાં કે તેમની ફરીથી નોકરી દરમિયાન –

(૧) ગવર્નરની મંજૂરી વગર શરૂ કરવામાં આવશે નહીં,

(૨) કોઈપણ એવી ઘટનાના સંબંધમાં રહેશે નહીં જે સદર શરૂઆત પહેલાં ચાર વર્ષથી વધુ સમય પહેલાં બની હોય, અને

(૩) સરકાર દ્વારા નિર્દેશિત કરવામાં આવે તેવી સત્તાધિકારી દ્વારા અને એવી જગ્યાએ અને ખાતાકીય કાર્યવાહીમાં લાગુ પડતી પ્રક્રિયા અનુસાર ચાલુ રાખવામાં આવશે જેમાં સરકારી કર્મચારીની સેવા દરમિયાન સેવામાંથી બરતરફીનો આદેશ આપી શકાય.

(૩) વયનિવૃત્તિની વય પ્રાપ્ત કરવા પર અથવા અન્યથા નિવૃત્ત થયેલ સરકારી કર્મચારીના કિસ્સામાં અને જેમની સામે કોઈપણ ખાતાકીય અથવા ન્યાયિક કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવેલ છે અથવા જ્યાં પેટા-નિયમ (૨) હેઠળ ખાતાકીય કાર્યવાહી ચાલુ રાખવામાં આવેલ છે, નિયમ ૧૪૪ થી ૧૪૬ માં જોગવાઈ મુજબ કામચલાઉ પેન્શન મંજૂર કરવામાં આવશે.

(૪) જ્યાં સરકાર પેન્શન રોકી રાખવાનો અથવા પાછું ખેંચવાનો નિર્ણય ન લે પરંતુ પેન્શનમાંથી નાણાકીય નુકસાનની વસૂલાતનો આદેશ આપે, વસૂલાત, સદર નિયમના પેટા-નિયમ (૧) ની જોગવાઈને આધીન, સામાન્ય રીતે સરકારી કર્મચારીની નિવૃત્તિની તારીખે સ્વીકાર્ય પેન્શનના એક-તૃતિયાંશથી વધુ દરે કરવામાં આવશે નહીં.

(૫) સદર નિયમના હેતુ માટે :—

(એ) ખાતાકીય કાર્યવાહી તે તારીખે શરૂ થયેલ ગણાશે જે તારીખે સરકારી કર્મચારી અથવા પેન્શનરને આરોપોનું નિવેદન આપવામાં આવે છે, અથવા જો

સરકારી કર્મચારીને અગાઉની તારીખથી સસ્પેન્શન હેઠળ મૂકવામાં આવ્યા હોય,
તે તારીખે, અને

(બી) ન્યાયિક કાર્યવાહી શરૂ થયેલ ગણાશે

(૧) ફોજદારી કાર્યવાહીના કિસ્સામાં, તે તારીખે જે તારીખે પોલીસ અધિકારી
દ્વારા ફરિયાદ અથવા અહેવાલ આપવામાં આવે છે જેનો મેજિસ્ટ્રેટ નોંધ લે છે,
અને

(૨) સિવિલ કાર્યવાહીના કિસ્સામાં, અદાલતમાં પ્લેન્ટ રજૂ કરવાની તારીખે."

૧૩.૪ ધ રૂલ્સ, ૨૦૦૨ ના નિયમ ૨૪ ના પેટા-નિયમ ૧ નું માત્ર વાંચન
સ્પષ્ટપણે સૂચવે છે કે પેન્શનર સરકારી કર્મચારીની ગંભીર ગેરવર્તણૂક અથવા
બેદરકારીના કેસમાં, જેના કારણે સરકારને નાણાકીય નુકસાન થયું હોય, તે
સંજોગોમાં, સરકાર પેન્શનની રકમમાંથી સદર નુકસાનની વસૂલાત કરી શકે છે.

૧૩.૫ અહીં એ નોંધવું યોગ્ય રહેશે કે સદર આઈ.ટી.આઈ., દાહોદ દ્વારા
સામાવાળાને ૧૯/૦૯/૨૦૧૬ ના પત્ર દ્વારા જણાવવામાં આવ્યું છે કે ૧૨
વસ્તુઓની ખરીદીના સંબંધમાં કોઈ નાણાકીય નુકસાન થયું નથી અને તે મુજબ,
સદર પત્રમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે કોઈ પણ વસૂલાતની કાર્યવાહી શરૂ
કરવાની જરૂર નથી. તેથી, સંબંધિત વિભાગ મુજબ, આરોપ નં. ૪ માં જણાવ્યા
મુજબ કોઈ નાણાકીય નુકસાન થયું નથી.

૧૩.૬ અત્યાર માટે એમ માની લઈએ કે આરોપ નં. ૧, ૨, ૩ અને ૫ સાબિત થયેલ છે પરંતુ જ્યારે સજાના વાદગ્રસ્ત આદેશ પસાર કરવાની તારીખે અરજદાર પહેલેથી જ સેવામાંથી નિવૃત્ત થઈ ગયા હોય, ત્યારે ધ રૂલ્સ, ૨૦૦૨ ના નિયમ ૨૪ મુજબ, તેમની પર પેન્શન કાપના સ્વરૂપમાં કોઈ સજા લાદી શકાય નહીં. મારા મતે, સામાવાળા એ સાબિત કરવામાં અસમર્થ છે કે સદર આરોપો ગંભીર પ્રકારના છે, જેના દ્વારા તેઓ ધ રૂલ્સ, ૨૦૦૨ ના નિયમ ૨૪ મુજબ પેન્શન કાપની સજા લાદી શકે છે.

૧૩.૭ આમ, સદર હકીકતોને ધ્યાનમાં લેતા અને અરજદાર તરફથી કોઈ પણ ગંભીર ગેરવર્તણૂક કે બેદરકારીના અભાવે જેના કારણે સામાવાળા રાજ્યને નાણાકીય નુકસાન થયું હોય, જે ધ રૂલ્સ, ૨૦૦૨ ના નિયમ ૨૪ મુજબ પેન્શન કાપની સજા લાદવા માટે પૂર્વશરત છે, આથી અહીં એવું ઠેરવવામાં આવે છે કે વાદગ્રસ્ત આદેશ જેના દ્વારા ૧૦ વર્ષ માટે દર મહિને રૂ. ૧,૫૦૦/- પેન્શન કાપવાની સજા લાદવામાં આવી છે તે અધિકારક્ષેત્ર વિનાનો અને બિનજરૂરી દંડ છે.

૧૪. ઉપર્યુક્તને ધ્યાનમાં લેતા, આ અદાલત એવા મતે છે કે તપાસની શરૂઆત અને પૂર્ણ કરવામાં વિલંબ ઉપરાંત, સામાવાળાના ૧૬/૦૨/૨૦૧૫ ના સદર

સંચાર બહાર પાડવામાં શિસ્તભંગના સત્તાધિકારીના ભાગે મૂળભૂત ખામી રહેલી છે અને વાદગ્રસ્ત આદેશ બિન-બોલતો હોવાનું માલૂમ પડતા, આ મેટરના મૂળ સુધી જાય છે. સદર કારણોસર, હું વિદ્વાન એજુપી શ્રી રામીની કોઈપણ દલીલોથી જરા પણ પ્રભાવિત થયો નથી અને તેમના દ્વારા ટાંકવામાં આવેલા ચુકાદાઓ હાલના કેસની હકીકતોને લાગુ પડતા નથી.

૧૫. આમ, ઉપર્યુક્ત કારણોને ધ્યાનમાં લેતા, વાદગ્રસ્ત આદેશને હવે વધુ ટકી રહેવા દઈ શકાય નહીં. સજાનો વાદગ્રસ્ત આદેશ કાયદામાં અસમર્થનીય હોવાથી, પરિણામે, ૨૮/૦૫/૨૦૧૦ નો વાદગ્રસ્ત સસ્પેન્શનનો આદેશ પણ કાયદામાં ટકી શકે નહીં.

નિષ્કર્ષ:

૧૬. ઉપરોક્ત અવલોકનો, ચર્ચાઓ અને કારણોને ધ્યાનમાં રાખીને, હું એવા મતના છું કે તારીખ ૦૨/૦૬/૨૦૧૭ નો સજાનો વાદગ્રસ્ત હુકમ કાયદાની દ્રષ્ટિએ યોગ્ય નથી. તદનુસાર, તારીખ ૦૨/૦૬/૨૦૧૭ નો વાદગ્રસ્ત હુકમ આથી રદ કરવામાં આવે છે અને બાજુ પર મૂકવામાં આવે છે.

૧૬.૧ તારીખ ૦૨/૦૬/૨૦૧૭ નો સજાનો વાદગ્રસ્ત હુકમ રદ કરવામાં આવ્યો હોવાથી અને બાજુ પર મૂકવામાં આવ્યો હોવાથી, સ્વાભાવિક રીતે જ, તારીખ

૨૮/૦૫/૨૦૧૦ નો સસ્પેન્શનનો વાદગ્રસ્ત હુકમ પણ આથી રદ કરવામાં આવે છે અને બાજુ પર મૂકવામાં આવે છે.

૧૬.૨ એકવાર તારીખ ૦૨/૦૬/૨૦૧૭ નો હુકમ રદ કરવામાં આવ્યા પછી, સામાવાળા દ્વારા અરજદારના પેન્શનમાંથી વસૂલવામાં આવેલી રકમ, એટલે કે ૧૦ વર્ષ માટે દર મહિને રૂ. ૧,૫૦૦/- નો પેન્શન કટ, અરજદારને તેના વાસ્તવિક વસૂલાતની તારીખથી રિફંડની તારીખ સુધી ૬% વાર્ષિક વ્યાજ સાથે પરત કરવાની રહેશે.

૧૬.૩ સામાવાળાને વ્યાજ સહિત રિફંડની રકમની ગણતરી કરવા નિર્દેશ આપવામાં આવે છે અને તે ૧૫/૦૫/૨૦૨૬ ના રોજ અથવા તે પહેલાં અરજદારને ચૂકવવાની રહેશે, જેમાં નિષ્ફળ જશે તો સામાવાળા-રાજ્યએ આવા વિલંબિત પેમેન્ટ માટે દંડ/ખર્ચ તરીકે રૂ. ૫૦,૦૦૦/- ની વધારાની રકમ ચૂકવવી પડશે.

૧૭. ઉપરોક્ત નિષ્કર્ષોને ધ્યાનમાં રાખીને, હાલની અરજી મંજૂર કરવામાં આવે છે. નિયમ ઉપરોક્ત હદ સુધી સંપૂર્ણ કરવામાં આવે છે. ખર્ચ અંગે કોઈ હુકમ નથી.

૧૮. ડાયરેક્ટ સર્વિસની પરવાનગી છે.

(મૌલિક જે. શેલત, ન્યાયમૂર્તિ)

ગૌરવ જે. ઠાકર

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.